

EUROpa en de stier

Notitie bij een penningontwerp door Peter Vos

In Museum Het Rembrandthuis was in 2013 de tentoonstelling 'Peter Vos Metamorfosen' te zien, met ruim honderd tekeningen, schetsbladen en prenten. Peter Vos (1935–2010) geldt als een van de meest creatieve Nederlandse figuratieve kunstenaars uit de tweede helft van de twintigste eeuw en de eerste jaren daarna. Vos is bekend en gewaardeerd om zijn illustraties in een groot aantal bladen en tijdschriften, waaronder *Propria Cures* en *Vrij Nederland*. Hij maakte naam met het *Klein Pulcinellenboek voor Anneke* (1969), het *Beestenkwartet* (1970) en de illustraties in *Sprookjes van de Lage Landen* (drie delen, 1973). Met een herkenbaar handschrift tekende hij met een scherpzinnige blik en gevoel voor humor vooral dieren (met name vogels), mensen en combinaties daarvan (metamorfosen). Peter Vos was als kunstenaar in de jaren zestig en zeventig medewerker van Grafisch Gezelschap De Luis in Utrecht.

Bij de tentoonstelling is door uitgeverij Thoth (Bussum) en de Hercules Segers Stichting een prachtig boek gepubliceerd waarin veel meer dan al het tentoongestelde werk is afgebeeld en waarin wordt ingegaan op het ontstaan en de betekenis daarvan. Een levenslange liefde voor de metamorfosen van Ovidius inspireerde Peter Vos tot oogstrelende tekeningen waarin mensen veranderen in vogels. Daarnaast komen in het omvangrijke en rijk geïllustreerde boek – een collector's item – werken aan bod die een 'persoonlijke mythologie' behelzen.

HANS DE KONING

Europa en de stier

In de Griekse en Romeinse mythologie was Europa een Fenicische prinses op wie oppergod Zeus (of Jupiter) het welustig oog liet vallen. De verhalen zijn bekend: Zeus veranderde zich in een witte stier. Toen Europa op de rug van

Peter Vos, Ontwerp Euro-penning, pentekening, 2000

1 EURO 1

Peter Vos, Ontwerp
Euro-penning,
pentekening, 2000
(2/3 ware grootte)

het zich vriendelijk voordoende dier was geklommen, liep hij met haar de zee in en kwam aan land op het eiland Kreta. Het verhaal, beschreven door Ovidius, is een zeer geliefd onderwerp in de schilder- en beeldhouwkunst. Ook Peter Vos verbeeldde het thema in tekening en aquarel maar deed dit in zeer afwijkende uitvoering: op de rug van de stier plaatste Vos niet Europa alleen, maar ook al haar van kleding verstoken vriendinnen, die een krioelend geheel vormen. In tegenstelling tot de gangbare voorstelling van één persoon op de stier, het werelddeel Europa als het ware als eenheid symboliserend, geeft Peter Vos met die kluwen vriendinnen de – helaas nog actuele – verdeeldheid van de Europese landen aan. In het boek schrijft Eddy de Jongh in het hoofdstuk De roof van Europa dat Vos daarmee uitdrukking geeft aan zijn persoonlijke scepsis over de invoering van de euro. Verrassend is dat er naast een reeks tekeningen van Europa en de stier ook een ontwerp voor een munt of penning met dat onderwerp door Peter Vos is gemaakt. De Jongh schrijft dat hij met

de tekeningen dicht in de buurt van de politieke prent kwam: 'Veelzeggend in dit verband is ook Vos' getekende ontwerp voor een kleine platte penning uit 2000, uitgevoerd door de Utrechtse medailleur Willem Noyons. De voorzijde toont het woord Europa en een afgeknotte kale boomstam in de vorm van een 1 (als symbool voor de monetaire kaalslag door het opheffen van de landelijke munt), de achterzijde laat weer de stier zien met krioelende naakten, wier wankele posities weinig hoop voor de toekomst lijken te bieden.'

Willem Noyons vertelt over het penningje desgevraagd: 'In de tijd dat de euro werd geïntroduceerd werkte ik met Peter Vos, die hier in Utrecht woonde. Ik maakte toen de euro-exchanger. Eerst voor de ING en later voor een Slowaakse en een Letse bank. Peter was tegen de introductie van de euro en de eenheid(sworst) die het volgens hem ging opleveren. Voor de grap tekende hij ook een muntje. Het is door mij gemaakt in zilver, geëtsd, 25 mm diameter, in een kleine oplage van 25 exemplaren. Op één kant staat een boom 1, waarbij hij opmerkte: "als je alles er afzaagt blijft er wel 1 over". Op de andere kant staat een stier met alle landen ... Het wordt druk op de stier! Hoe goed had hij dat toen al voorzien ... Onze handtekeningen staan op de boomkant. Voor mij is het een projectherinnering aan een bijzondere collega en vriend.'

Er is (terecht) al eens opgemerkt dat in ons land de hedendaagse penningkunst actuele en kritische onderwerpen node ontbreken. Met zijn ontwerp *Europa en de stier* gaf Peter Vos uit onverwachte hoek een gedeeltelijke invulling aan die lacune. ■

Met dank aan Willem Noyons voor zijn informatie.

LITERATUUR

EDDY DE JONGH EN JAN PIET FILEDT KOK M.M.V. SAÏDA VOS Peter Vos: *Metamorfosen* (Thoth, Bussum, 2013), gebonden uitgave, 130 x 24 cm; 224 pagina's, 250 illustraties in kleur.

Willem Noyons / Peter
Vos, Europenning,
2000, zilver

